

Zelený maratón

[17.08.2021; Hospodárske noviny; Názory a analýzy; s. 6; Ľudovít Ódor]

Ľudovít Ódor viceguvernér NBS

Globálne otepľovanie, uhlíková daň či zelené financie sú témy, o ktorých počuť na každom kroku. Pozitívne je, že čoraz menej ľudí spochybňuje potrebu výraznej zmeny v správaní ľudstva, ak chceme planétu budúcim generáciám odovzdať v modrej, a nie sivej farbe. Vidím však minimálne tri veľké prekážky, ktoré tieto snahy môžu značne skomplikovať a predĺžiť. Po prvé, pre klímu sa rátajú celosvetové uhlíkové emisie. Preto veľkolepé plány dosiahnuť uhlíkovú neutralitu iba v niektorých (aj keď významných) krajinách nemusia stačiť. Navyše budeme zápasiť aj s morálnou dilemou. Ekonomická transformácia Západu alebo Číny smerom k väčšiemu bohatstvu „spálila“ enormné množstvo fosílnych palív. Nie sme v ľahkej pozícii vysvetliť stále chudobným regiónom planéty (asi dvom miliardám ľudí), že by túto pomerne lacnú a jednoduchú formu energie už nemali použiť. Mali by sme im preto pomáhať nielen pri ekonomickej, ale aj energetickej transformácii. Po druhé, globálna ekonomika nemôže fungovať bez transportu na väčšie vzdialenosti. Videli sme, aké obrovské problémy spôsobila medzinárodnému obchodu zaseknutá kontajnerová loď. Mestské autíčko alebo kolobežku je možné vybaviť elektrickým pohonom, lode alebo lietadlá oveľa ťažšie. Inak povedané, zelenú alternatívu pre globálny kolobeh tovarov zatiaľ nemáme. A výrazné obmedzenie medzinárodného obchodu pre globálne otepľovanie je len utopistickou alternatívou. Po tretie, napriek stabilizácii podielu fosílnych palív na celkovej energetickej potrebe v súčasnosti emitujeme výrazne viac škodlivých látok ako pred 20 rokmi. Sledovať podiely totiž nestačí, pre klimatické zmeny je kľúčový absolútny objem, ktorý rastie spolu so silou globálnej ekonomiky (aj keď energetická náročnosť výroby klesá). Navyše, ako ukazuje minulosť, energetické transformácie trvajú dlho. Uhlie ešte stále tvorí približne štvrtinu globálnej spotreby energie. Napriek týmto obrovským prekážkam rezignácia nie je riešením. Nečinnosť a čakanie na spásosné technologické inovácie už nestačia. Musíme urobiť všetko pre to, aby sme intenzívnejšie nastúpili na cestu zelenej transformácie. A to vrátane nepopulárnych uhlíkových daní. Máme veľa domácich úloh. Našťastie, plán obnovy ponúka zaujímavé zdroje na tento účel. Kľúč k riešeniu však nie je len v peniazoch, ale aj v našich hlavách. My stredné a staršie generácie, zvyknuté na škaredo čmudiacu komíny, máme tendenciu environmentálne problémy bagatelizovať. Druhú planétu však nemáme.

Sledovať podiely totiž nestačí, pre klimatické zmeny je kľúčový absolútny objem, ktorý rastie spolu s ekonomickou silou globálnej ekonomiky.